

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 9671

Tarih : 23.12.2024

10/2243

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'nin tarihinde içinde bulunduğumuz Aralık ayı boyunca birçok kanlı katliamlar yaşanmıştır. 19-26 Aralık 1978 tarihlerindeki Maraş Katliamı, 19-20 Aralık 2000 tarihlerinde "Hayata Dönüş" adı ile kamuoyuna duyurulan cezaevleri katliamı ve 28 Aralık 2011 gecesinde gerçekleşen Roboski katliamı bunlardan bazılarıdır. Aralık ayı katliamlarının tüm yönleriyle incelenip, gerçek faillerinin kamuoyu önüne çıkarılması, etkili bir soruşturma süreci başlatılması ile toplumsal barışa katkı sunup katliamlarla ilgili bir yüzleşmenin gerçekleştirilebilmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, TBMM İç Tüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT

DEM Parti Grup Başkanvekili

Kars Milletvekili

Sezai TEMELLİ

DEM Parti Grup Başkanvekili

Muş Milletvekili

GEREKÇE

Aralık ayı boyunca bu topraklarda birçok unutulmaz kanlı katliamlar yaşanmıştır. Bu katliamların hepsinin ortak noktası hiçbirinin gerçek faillerinin yargılanmaması ve şu ana kadar herhangi bir yüzleşinin yaşanmamasıdır. Bunlardan bazıları; 19-26 Aralık 1978 tarihlerindeki Maraş Katliamı, 19-20 Aralık 2000 tarihlerinde “Hayata Dönüş” adı ile kamuoyuna duyurulan cezaevleri katliamı ve 28 Aralık 2011 gecesinde gerçekleşen Roboski katliamıdır.

Aralık ayında gerçekleşen katliamlarından birisi; 19-26 Aralık tarihleri arasında 1 hafta süren Maraş Katliamıdır. 19 Aralık 1978’de Maraş’taki Çiçek sinemasına (sonrasında provokasyon amaçlı yapıldığı anlaşılan) bir ses bombası atılmasının ardından ‘bunu Alevi Kürtler ve solcu komünistler yaptı’ söylentisi üzerine toplanan kalabalığın TÖB-DER ve PTT binalarını taşlamasıyla büyük bir katliamın ilk adımı atılır. Hacı Çolak ve Mustafa Yüzbaşıoğlu isimli iki solcu öğretmen evlerine giderken katledilirler. Kısa süre içinde tam anlamıyla koordine bir şekilde organize edilen şiddet olayları bir anda başlar. Hedef ailelerin oturduğu evler haftalar öncesinden çarpıyla işaretlenir. 1978 yılının 19-26 Aralık tarihleri arasında 7 gün süren Maraş Katliamında resmi rakamlara göre 111, katliam tanıklarına göre resmi rakamların çok daha üzerinde tahminen 500’ün üzerinde insan hayatını kaybetmiştir. Alevilere-Kürtlere ve solculara ait yüzlerce ev ve işyeri yakılıp yağmalanmıştır. O güne kadar bir arada yaşayan insanlar bir anda ayrıştırılıp, Alevi-Sünni, Kürt-Türk, solcu-sağcı ayrımının körüklenmesiyle çıkan ve 26 Aralık’a kadar aralıksız devam eden saldırıların ardından 13 ilde sıkıyönetim ilan edilir.

Maraş katliamı sanıklarının yargılanması ve davaların sonuçlanması 1988’e kadar sürer. Bu tartışmalı davanın sonucunda olaylara karışıp yargılanan 804 sanıktan 22 kişiye idam, 7 kişiye müebbet hapis, 321 kişiye ise 1 ila 24 yıl arasında hapis cezaları verilmiştir. Fakat idam ve müebbet cezalı sanıkları da içeren kararlar kısa bir süre içerisinde Yargıtay tarafından bozulur. Uzun süren davalar sürecinde katliam mağdurlarının (öncesinde ölüm tehditleri alan) 3 avukatı faili meçhul cinayetlere kurban gider. Yargıtay’ın bozma kararının ardından gerçekleşen yeni yargılama sürecinde ise çoğu kişi beraat eder, geri kalanlara ise hafif cezalar verilir. Hafif ceza alanların cezaları da 1991 yılında çıkarılan Terörle Mücadele Kanunu nedeniyle ertelenir ve daha sonra da serbest bırakılırlar.

Bir diğ er aralık ayında ger ekle  en katliamlardan 19 Aralık Cezaevleri katliamı ise 19 Aralık 2000 tarihinde ba layıp iki gün boyunca devam etmiştir. Kamuoyunda “Hayata dönüş operasyonu” adı ile açıklanan ancak dönemin iktidarı tarafından ‘Tufan’ ‘Bora’ ‘Atmaca’ gibi kod adlarıyla planlanan bu katliam 20 cezaevinde e  zamanlı olarak y r t lm   tir. Operasyona 8 jandarma komando taburu, 37 bölük asker, binlerce  evik kuvvet ve ceza infaz memuru katılmıştır. 30 mahpus yanıcı maddeler, kimyasal gazlar ve jandarmanın ateş açmasıyla yaşamını yitirmiştir. Operasyonda yaşamını yitiren 2 askerin de yine jandarmanın açtığı ateşten kaynaklı hayatlarını kaybettikleri adli tıp kurumu tarafından yapılan incelemeler sonrasında a ığ a çıkarılmıştır. Bu operasyonun sözde “gerekçesi” F tipi tecride ve cezaevlerindeki hak ihlallerine karşı süren ölüm orucu eylemlerini durdurmaktı. Operasyon sonrası ölüm orucu eylemleri yaygınlaştı. Katliamın ardından 41 hapishanede ölüm orucu eylemi sürdüren 122 kişi hayatını kaybetti; 600’ n üzerinde mahpus kalıcı vücut fonksiyonu kaybı yaşamıştır.

Türkiye’nin cezaevi tarihine kara bir leke olarak geçen, insanlık dışı muameleleri reddeden tutsakların vah ice katledildiğı bu katliam, emir eri olan 39 asker hakkında yürütülen soruşturma ve göstermelik yargılamalarla örtbas edildi. Bu katliamı planlayan ve katliam talimatını veren hiç kimse yargılanmadı. Faili belli olmayacak şekilde kasten öldürme suçlamalarından yargılan çeşitli rütbedeki askerler hakkında beraat ve zaman a ımından davanın düşürülmesine karar verilmiştir.

Aralık ayında ger ekle  en katliamlardan bir diğ eri ise Roboski katliamıdır.  ırnak’ın Uludere ilçesinde 28 Aralık 2011 tarihinde TSK’ya ait savaş uçaklarının bombardımanı sonucu Roboski (Ortasu) köyünden 19’u  ocuk 34 sivil yaşamını yitirmiştir. Roboski katliamının hemen akabinde dönemin Başbakanı olan Recep Tayyip Erdoğ n Türk savaş uçaklarınca meydana gelmiş olan bu katliamın Ankara’nın dehlizlerinde kaybolmayacağını ve bunun ne pahasına olursa olsun aydınlatılacağını söylemesine karşın, aradan geçen 11 yıla rağmen bu katliamla ilgili herhangi bir ilerleme kaydedilmemi tir. Roboski katliamının üstü önce gizlilik kararı daha sonra takipsizlik en sonda kavu turmaya yer olmadığı iddiası ile örtülmeye  alı ılmışsa da bu topraklarda Kürtlere karşı işlenen, failleri saklanan ve cezasız kalan birçok katliamdan birisi olarak, Kürt toplumunun hafızasında derin bir yara olarak kalacak ve asla unutulmayacaktır.

Türkiye’de huzurun ve barışın kalıcı olarak sağlanabilmesi için; Maraş, Cezaevleri, ve Roboski gibi katliamların, evrensel bir hukuk anlayışı ile yargılama süreçlerinin şeffaf bir şekilde yeniden gerçekleşmesi, perde arkasındaki gerçek faillerinden hesap sorulması, devlet

arşivlerinde gizlenenler dahil tüm saklı gerçekleri açığa çıkaracak hakikat komisyonlarının alt yapılarının oluşturulması ve ülkenin karanlık tarihindeki bu katliamlarla tam anlamıyla yüzleşilmesi gerekmektedir. Bu anlamda bir arada yaşama ve toplumsal barışa katkı sunmak için bu katliamlarla yüzleşmek amacıyla bir meclis araştırması açılması elzemdir.